

prof. zw. dr hab. n. med Maria Majdan

Lublin, 06 06 2025

Katedra i Klinika Reumatologii

i Układowych Chorób Tkanki Łącznej

Uniwersytet Medyczny

w Lublinie

Recenzja rozprawy doktorskiej na stopień naukowy doktora nauk medycznych
i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne

Lek. Julii Domańskiej-Poboża

zatytułowanej:

**Analiza trendów hospitalizacji u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem
stawów i zespołem Sjögrena**

Doktorantki Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Promotor pracy:

prof. dr hab. Małgorzata Wiśłowska

Kierownik Kliniki i Polikliniki Reumatologii Narodowego Instytutu Geriatrii,

Reumatologii i Rehabilitacji im. prof. dr hab. med. Eleonory Reicher

w Warszawie

Reumatoidalne zapalenie stawów (RZS) oraz Choroba Sjögrena - to najczęściej występujące w populacji osób dorosłych układowe choroby tkanki łącznej prowadzące w swoim wieloletnim przebiegu do trwałych, znacznych uszkodzeń układu ruchu oraz narządów wewnętrznych, stanowiące istotną przyczynę niepełnosprawności ludzi w wieku pełnej aktywności życiowej oraz osób starszych.

Na obydwie choroby chorują głównie kobiety (około 70-80 % chorujących).

Wiadomo, że w warunkach polskich liczba hospitalizacji w chorobach przewlekłych jest relatywnie wysoka. Przeniesienie diagnozowania i przewlekłego leczenia chorób takich jak RZS i choroba Sjögrena do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej jest aktualnie dużym wyzwaniem organizacyjnym. Niewątpliwie analiza hospitalizacji chorych na RZS oraz na chorobę Sjögrena w opracowaniu Doktorantki jest pomocne w opracowaniu tej strategii.

Przedstawiona mi do recenzji praca doktorska **Lek. Julii Domańskiej-Poboża** jest oparta o przedstawione w opracowaniu 3 aktualnie (2025rok) opublikowane w impaktowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym prace. We wszystkich pracach Doktorantka jest pierwszym, korespondencyjnym Autorem:

1. Domańska-Poboża, J., Wisłowska, M. (2025). Evolving strategies in the treatment of rheumatoid arthritis: a historical perspective. *Reumatologia*; 63, 1: 1–15

DOI: <https://doi.org/10.5114/reum/195012>

IF: 1,4 , Punkty MNiSW: 70

2. Domańska-Poboża, J., Kapica, Ł., Kanecki, K., Nitsch-Osuch, A., Goryński, P., & Wisłowska, M. (2025). Hospitalizations of patients with rheumatoid arthritis in Polish intensive care units or cardiac intensive care units in 2011-2021: population study. *Polish archives of internal medicine*, 16913. Advance online publication. <https://doi.org/10.20452/pamw.16913>

DOI: [10.20452/pamw.16913](https://doi.org/10.20452/pamw.16913)

IF: 3,8 , Punkty MNiSW: 200

3. Domańska-Poboża, J., Kapica, Ł., Kanecki, K., Lewtak, K., Goryński, P., Wisłowska, M. Trends in Initial Hospitalizations of Patients with Newly Diagnosed Sjögren's Disease in Poland Between 2012 and 2023: A Retrospective Data Analysis. *J. Clin. Med.* **2025**, 14(6), 1999; DOI: <https://doi.org/10.3390/jcm14061999>

IF: 3,0 , Punkty MNiSW: 140

Wszystkie prace zostały opublikowane i są zamieszczone w rozprawie doktorskiej w wersji oryginalnej (format PDF)

Do recenzji został przesłany elektronicznie zapis w pdf całej rozprawy doktorskiej.

Rozprawa liczy 94 strony w tym zawiera trzy publikacje składające się na rozprawę doktorską oraz:

- wstęp wprowadzający w tematykę pracy doktorskiej,
- uzasadnienie połączenia wybranych prac w cykl publikacji

- cel pracy
- podsumowanie
- wnioski
- oraz bibliografię

Wstęp, Cel prowadzonych badań

We wstępie w syntetyczny sposób omówiony jest przebieg, epidemiologia i zasady leczenia oraz powikłania i rokowanie w reumatoidalnym zapaleniu stawów oraz chorobie Sjögrena.

W tym rozdziale mamy możliwość poznania syntetycznego stylu przedstawienia przez Doktorantkę najważniejszych zagadnień dotyczących obydwu analizowanych przewlekłych schorzeń autoimmunizacyjnych. Cała cytowana literatura (72 pozycje) są cytowane w tej krótkiej (kilkunastostronicowej) części pracy.

Cel opracowania został wyartykułowany jako kompleksowa analiza problemów związanych z przewlekłym przebiegiem, wielonarządowymi powikłaniami oraz koniecznością długotrwałego leczenia oraz hospitalizacji u chorych na reumatoidalne zapalenie stawów i chorobę Sjögrena.

Cel pracy został zrealizowany poprzez trzy powiązane tematycznie prace obejmujące historię leczenia reumatoidalnego zapalenia stawów, hospitalizacje pacjentów chorych na RZS w oddziałach intensywnej terapii oraz trendy pierwszych hospitalizacji chorych na chorobę Sjögrena w Polsce.

Uzasadnienie połączenia wybranych prac w cykl publikacji

Doktorantka uzasadnia, że włączone do cyklu opracowania doktorskiego trzy publikacje stanowią spójny cykl badawczy dotyczący hospitalizacji pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów oraz zespołem Sjögrena, co uzasadnia ich połączenie w jedną rozprawę doktorską pod tytułem " Analiza trendów hospitalizacji u pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów i zespołem Sjögrena ".

Bardzo przekonująco przedstawia wartość tego tematycznego połączenia problemów przedstawionych w publikacjach oraz w dalszym omówieniu uzasadnienia (sama jakby recenzuje) zasadność i wyniki przedstawionych badań .

Omówienie prac składających się na pracę doktorską:

Pierwsza praca pogładowa:

Evolving strategies in the treatment of rheumatoid arthritis: a historical perspective", przedstawia ewolucję leczenia reumatoidalnego zapalenia stawów od starożytnych metod po nowoczesne terapie celowane. Na przestrzeni wieków podejście do leczenia RZS ulegało istotnym zmianom – od niezwyfikowanych praktyk medycznych po strategię ukierunkowaną na hamowanie procesów zapalnych i modulację układu odpornościowego. W XX wieku wprowadzono konwencjonalne syntetyczne leki modyfikujące przebieg choroby, w tym metotreksat, który stał się złotym standardem leczenia. Kolejne przełomy nastąpiły w XXI wieku wraz z rozwojem biologicznych leków modyfikujących przebieg choroby oraz celowanych syntetycznych leków modyfikujących przebieg choroby. Współczesne badania koncentrują się na medycynie precyzyjnej, wykorzystującej biomarkery i nowe strategie immunomodulacyjne, co daje nadzieję na dalszą poprawę skuteczności terapii RZS.

Dwie prace oryginalne :

➤ *Hospitalizations of Patients with Rheumatoid Arthritis in Polish Intensive Care Units or Cardiac Intensive Care Units in 2011-2021 - Population Study*, podejmuje temat hospitalizacji pacjentów z RZS wymagających leczenia w Oddziałach Intensywnej Terapii (OIT) i Oddziałach Intensywnej Opieki Kardiologicznej (OIOK). Analiza 3066 hospitalizacji wykazała rosnącą liczbę przyjęć, ze szczególnym wzrostem w 2021 roku, co mogło być związane z pandemią COVID-19. Praca skupia się na najcięższych powikłaniach reumatoidalnego zapalenia stawów wymagających hospitalizacji na oddziałach OIT/OIOK, obejmujących powikłania infekcyjne, sercowo-naczyniowe i płucne. Istotną obserwacją były wysokie wskaźniki śmiertelności w OIT/OIOK (39,1%), szczególnie wśród pacjentów z towarzyszącymi chorobami układu pokarmowego (58,5%) oraz zaburzeniami endokrynologicznymi/metabolicznymi (61,5%). Kluczowymi czynnikami ryzyka zgonu były: starszy wiek oraz nagły tryb przyjęcia, co podkreśla znaczenie wczesnej interwencji i optymalizacji leczenia pacjentów z RZS. Wyniki tej analizy wskazują na konieczność lepszego monitorowania chorych na RZS w celu zapobiegania ciężkim powikłaniom wymagającym intensywnej terapii.

➤ *Trends in Initial Hospitalizations of Patients with Newly Diagnosed Sjögren's Disease in Poland Between 2012 and 2023: A Retrospective Data Analysis",*

Praca ta rozszerza analizę hospitalizacji na pacjentów z zespołem Sjögrena. Choroba ta, podobnie jak RZS, ma podłoże autoimmunizacyjne, jednak jej dominującą manifestacją jest przewlekłe zapalenie gruczołów egzokrynnych, prowadzące do suchości błon śluzowych. Badanie obejmujące 13 999 hospitalizacji ujawniło, że kobiety stanowiły 90,3% hospitalizowanych, a średni wiek wynosił 57 lat. Większość hospitalizacji (ponad 80%) miało charakter hospitalizacji planowych. Odnotowano zmienność liczby hospitalizacji na przestrzeni lat, ze spadkiem w 2020 roku (prawdopodobnie w związku z pandemią COVID-19) oraz ponownym wzrostem w latach 2021-2023. Najczęstszymi współistniejącymi schorzeniami były choroby układu mięśniowo-szkieletowego (17,8%), sercowo-naczyniowego (16,6%) oraz endokrynologiczne (13,6%). Podobnie jak w przypadku RZS pacjenci hospitalizowani w trybie nagłym oraz osoby starsze wykazywały istotnie dłuższy czas hospitalizacji. Badanie to podkreśla konieczność poprawy diagnostyki i leczenia choroby Sjögrena w warunkach ambulatoryjnych, aby ograniczyć potrzebę hospitalizacji i poprawić jakość życia pacjentów.

Uwagi recenzenta:

Z pozycji recenzenta należałoby zasugerować, że krótkie przedstawienie z własnego punktu widzenia uzyskanych rezultatów oraz krytyczne odniesienie się do nich – nie tylko opierania się *in extenso* na treści załączonych publikacji dałoby możliwość oceny możliwości krytycznej analizy prowadzonej przez Doktorantkę. W dwóch pracach oryginalnych stanowiących opracowanie bardzo szeroko omówione są ograniczenia informacji wynikające z uzyskania danych retrospektywnych, z państwowej bazy statystycznej która nie posiadała w pełni informacji o ocenianych chorobach. W obydwu pracach i w *Polskim Archiwum Medycyny Wewnętrznej* i w *J Clin Med*. Bardzo szeroko omówione są obiektywne ograniczenia dotyczące uzyskanych danych – co krótko należałoby streścić w polskiej wersji przedstawianej pracy w podsumowaniu.

Bibliografia

Załączona bibliografia liczy 72 pozycje. Nie ma w niej żadnej pozycji pochodzącej z ośrodków polskich, mimo, że cytowanych jest wiele prac poglądowych angielskojęzycznych.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych, opublikowanych w 2 pracach badań Autorka przedstawia 20 wniosków.

Wydaje się z co najmniej kilku z nich można zrezygnować ponieważ są przedstawieniem wiedzy ogólnodostępnej w literaturze pogładowej (wniosek 1, 2, 3, 6).

Wnioski 4, 13, 20 można w podsumowaniu przedstawić jako postulaty na przyszłość wynikające z przeprowadzonych badań. Pozostałe wnioski można w kilku miejscach połączyć ze sobą np. wniosek 8 z 10; 11 z 12.

Ocena końcowa

Przedstawione uwagi krytyczne nie obniżają wartości merytorycznej przedstawionej do recenzji pracy, którą ze względu na jej bardzo istotną wartość kliniczną, oryginalność, przedstawienie po raz pierwszy w polskim piśmiennictwie danych dotyczących wybranych form hospitalizacji (w RZS w oddziale intensywnej opieki medycznej; w chorobie Sjögrena liczby hospitalizacji planowych pierwszorazowych) oceniam wysoko.

Wyniki przeprowadzonych badań mogą być w przyszłości wykorzystane w planowaniu długoterminowej opieki specjalistycznej w układowych chorobach reumatycznych.

Publikacja wyników badań w dwóch prestiżowych czasopismach w tym w Polskim Archiwum Medycyny Wewnętrznej przyczyni się do szerokiego udostępnienia wyników badań.

W związku z powyższym chciałabym wystąpić do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych o wyróżnienie pracy.

Podsumowując:

Przedstawiona do recenzji praca doktorska jest całościowym opracowaniem klinicznym dotyczącym wybranych form hospitalizacji u chorych na RZS i chorobę Sjögrena. Uzyskane z dostępnych w Polsce baz danych informacje dotyczące ponad 10 letniego okresu obserwacji są uporządkowaną informacją która może być przydatna w praktyce klinicznej do organizacji długotrwałej opieki w tych najczęściej występujących chorobach układowych.

Uważam, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska lek. Julii Domańskiej-Poboża posiada istotną wartość poznawczą, naukową i kliniczną.

Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668) .

Zwracam się więc z wnioskiem do Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w Warszawie o dopuszczenie lek. Julii Domańskiej-Poboża do dalszych etapów przewodu doktorskiego oraz wyróżnienie pracy.

prof. dr hab. n. med Maria Majdan